

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXV. Ad hoc ut peccata actualia in seipsis imputentur, esse debent
voluntaria & libera voluntate & libertate actuali, seu personali; non
necessariò tamen directe & in se; sed sufficit quòd ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

ferant, dum parum curant earum observantiam, nec serio emendare volunt eas passim violandi consuetudinem, eò quòd sub mortali non obligent. Neque enim solus earum contemptus formalis & expressus lethalis est, sed & interpretativus, uti colligitur ex S. Bernardo Corollario 1. laudato, & à simili ostenditur ex eo quòd non sola Dei tentatio formalis & expressa, sed & interpretativa lethalis sit.

218 Secunda ratio petitur ex verbis supra laudatis D. Dionysii Carthusiani: quia licet ea quæ Regula præscribit, extra substantiam votorum, non ita sint de necessitate præcepti, quòd statim mortaliter peccent; qui in aliquorum fuerint negligentes; verùntamen consuetudo excedendi, seu assiduitas delinquendi in istis, & non curare, nec emendare, non potest à mortali excusari peccato.

219 Tertia ratio est, quia Religiosi tam parvam habentes curam observantiæ regularum suarum, valde perniciosi sunt religioni suæ: utpote non custodientes castrum religionis suæ, sed illud prodentes per malum exemplum suum. Videri potest S. Bernardus serm. 3. in dedic. Eccles. ubi tria salutis pericula describit in Religiosis non custodientibus castrum religionis. Primum est in proditoribus illius, sive imminuere conantibus Ordinis disciplinam... Secundum in deferentibus illud. Tertium (inquit) periculum breviter dico... quid prodest si nec proderet castrum, nec relinquere velis, sed segnis & desidiosus in eo permaneat, &c.

CAPUT XXIV.

Peccata venialia sui multiplicatione, seu collectione, nunquam efficiunt unum mortale.

220 Peccata venialia disponere ad mortalia, visum est cap. præcedenti. Quæritur jam, an ex multis venialibus collectivè sumptis aliquando efficiatur unum mortale? Subtilis Neotericus disp. 9. de peccat. dub. 4. resol. 5. affirmat. Sed negativa omnium est penè Doctorum, nominatim S. Thomæ 1. 2. q. 88. a. 4. ubi dicit, tripliciter fieri posse, quòd veniale fiat mortale: Uno modo sic quòd idem actus numero, sit peccatum veniale, & postea mortale. Et hoc esse non potest... Alio modo potest intelligi, ut id quòd est veniale ex genere suo, per accidens fiat mortale, per adjunctam utique circumstantiam aliquam, transferentem ipsum ad alteram speciem. Et hoc possibile esse dicit, prout & nos diximus cap. præcedenti. Tertio, ita quòd multa peccata venialia constituant unum mortale, sic quòd ex multis venialibus integraliter constituatur unum peccatum mortale. Et hoc absolutè & simpliciter, absque ulla exceptione, vel limitatione pronuntiat impossibile: Non enim omnia venialia de mundo possunt habere tantum de reatu, quantum unum mortale; eò quòd utique 1.º. peccatum mortale & veniale dif-

Tom. I.

ferant in infinitum, uti dicit in argumento, sed contra. 2.º. voluntas peccandi venialiter non præferat creaturam Deo, uti voluntas peccandi mortaliter. Peccatum autem mortale principaliter consistit in tali actu voluntatis; 3.º. peccatum mortale & veniale diversi sunt generis & ordinis; veniale ordinis inferioris, mortale ordinis superioris. Entia verò inferioris ordinis, solà sui multiplicatione, nunquam transeunt ad superiorem ordinem, v. g. accidentia ad ordinem substantiæ, inanimata ad ordinem animatorum, corporalia ad ordinem spiritualium, &c. Sed hac de re plura ad septimum Decalogi præceptum, ubi dissolventur argumenta in contrarium.

CAPUT XXV.

Ad hoc ut peccata actualia in seipsis imputentur, esse debent voluntaria & libera voluntate & libertate actuali, seu personali; non necessario tamen directe & in se; sed sufficit quòd voluntaria & libera sint in causa.

AD hoc ut peccata actualia in seipsis imputentur, non sufficere quòd voluntaria sint voluntate originali Protoparentis hominum, sed ea esse debere voluntaria voluntate actuali, seu personali, Ecclesia jam declaravit, dum per Alexandrum VIII. propositionem hanc damnavit: In statu natura lapsæ ad peccatum mortale & demeritum, sufficit illa voluntas, quæ voluntarium & liberum fuit in causa, peccato originali, & voluntate Adami peccantis. Et ratio est 1.º. quia ad peccandum actualiter & personaliter requiritur voluntarium proportionatum, actuale scilicet & personale, uti docent S. Augustinus 1. de duabus animabus cap. 11. his verbis: Nec peccatum, nec rectè factum (actuale) imputari cuiquam justè potest, qui nihil fecerit propria voluntate. Et S. Thomas in 1. dist. 3. q. 1. a. 2. Oportet quòd secundum hoc quòd aliquid rationem culpe habet, secundum hoc ratio voluntarii in eo reperitur... Unde ad culpam persone requiritur voluntas persona.

2.º. quia si ad peccatum actuale sufficeret voluntarium originale, consecutaria foret propositio à tribus Summis Pontificibus damnata: Ad rationem & definitionem peccati (actualis) non pertinet voluntarium (actuale) nec definitionis questio est, sed causa & originis, utrum omne peccatum debeat esse voluntarium. Quæ profectò justè damnata fuit, quia aliàs pravi concupiscentiæ motus, quibus homo personaliter non consentit, ad culpam imputarentur, contra Tridentinum sess. 5. can. 5. phreneticis quoque & amentibus à nativitate, imputarentur quæcumque peccata faciunt, saltem contra jus naturale; imò & amentia ipsa. Cum omnia ista (utpote peccati originalis effectus) voluntaria sint originaliter in Adamo.

His tamèn non obstantibus, vera est pars

altera nostræ assertionis, ad imputabilitatem
 unicuique peccatorum actualium in seipsis, ne-
 cessarium non esse, quod voluntaria sint di-
 rectè & in se, sed satis esse quod personali-
 ter voluntaria sint indirectè, & in causa suffi-
 cienter non retractata, prout docent cum S.
 Thoma, Sylvester, Cajetanus, Medina, So-
 tus, Thomas de Lemos in Panoplia to. 4. l.
 4. p. 2. tr. 3. n. 300. & seqq. Illustrissimus
 Godoy, Contentonius, alique Thomistæ com-
 munitè, arque cum ipsis Suarez, Valentia,
 Tannerus, & è nostris Corneio, Salmanti-
 censes, Lezana, contra Vasquez, Arriagam,
 Amicum, Oviedum, Terillum, Matrium,
 &c.

224 Et probatur 1°. ex divina Scriptura, se-
 cundùm quam dantur ignorantie peccata prop-
 riè dicta, in se proinde verè & formaliter
 imputabilia (licet ex ignorantia, adeoque pro-
 tempore ignorantie commissa) uti probat S.
 Bernardus epist. ad Hugonem à S. Victore:
 Scripturæ namque testimonia, ab ipso proba-
 ta, exponi nequeunt de peccatis improprie,
 sed intelliguntur de propriè dictis, in se pro-
 inde verè imputabilibus, juxta legitimam di-
 vine Scripturæ interpretandæ regulam. Atqui
 peccata ex ignorantia, adeoque tempore ig-
 norantiæ commissa, voluntaria non sunt dire-
 ctè & in seipsis, sicut cognita non sunt dire-
 ctè & in seipsis.

225 2°. ex communi sensu Ecclesiæ Catholi-
 cæ, cujus testimonium reddit Synodus Dio-
 politana: in qua cum lecta fuissent Capitula
 quedam de libro Cælestii hæretici, quorum
 unum erat, *oblivio ignorantia non subjacens*
peccato, quoniam non secundum voluntatem
eveniunt, sed secundum necessitatem. Finita le-
 ctione, Synodus dixit: *Quid ad hæc qualia*
Et sunt Capitula dicit presens Pelagius Mma-
chus? Hæc enim reprobat sancta Synodus, &
per eam sanctæ Ecclesiæ sensus. Ex communi
 igitur sensu Ecclesiæ patet ignorantiam & obli-
 vionem, absque voluntate, quæ in se for-
 maliter voluntariae sint, verè & propriè sub-
 jacere peccato; per consequens esse peccatum
 in se. Ad peccatum proinde in se impu-
 tabile, satis esse quod voluntarium sit in causa.

226 3°. ex unanimi sententia SS. Patrum lib-
 9. laudatorum, in quibus habemus impoten-
 tiam, & necessitatem consequentem, à vo-
 luntate ipsa, seu causa culpabili inductam,
 à culpa non excusare actus, ex tali necessita-
 te vel impotentia procedentes, culpâ manen-
 te, seu per pœnitentiam convenientem non re-
 tractatâ. Ex ista namque SS. Patrum doctrina,
 manifestè consequitur, actus inimpedibiliter
 secutos ex causa culpabili, voluntariè posita,
 in se culpabiles esse, etiam si sequantur tempo-
 re istius impotentie & necessitatis, licet pro
 tunc non sint in se voluntarii, sed necessari
 necessitate consequente.

227 4°. ex communi doctrina veterum Scho-
 lasticorum, pariter aientium, necessitatem con-
 sequentem, sive à voluntate inductam, non

tollere malitiam propriè dictam ab actibus ex
 tali necessitate provenientiibus.

5°. specialiter ex S. Thoma, assertionem 228
 nostram tradente in 2. dist. 35. a. 3. ad 3. q.
 2. de malo a. 1. ad 11. q. 23. de volunt. Dei
 a. 7. ad 6. r. 2. q. 71. a. 5. 2. q. 79. a. 3. &
 q. 150. a. 4. Ibi namque docet, effectus cau-
 sam voluntariam subsequentes, imputari, eo
 etiam tempore, quo in potestate nostra non
 est ipso impedire. Siquidem citatâ q. 79. de
 peccato omissionis dicit, quod ei, qui per
 ebrietatem se reddidit impotentem ad non
 omittendum, omisso inceptit (effectivè) im-
 putari ad culpam, quando fuit tempus ope-
 randi, propter causam præcedentem, ex qua
 omisso secuta est. Citatâ etiam q. 150. a. 4.
 idem tradit de peccatis commissis per ebrieta-
 tem, vel passionem auferentem totaliter usum
 rationis, si ab initio voluntaria fuerit. Et 3.
 contra Gent. 159. & 160. idem asserit de pec-
 catis secutis ex culpabili subtractione gratiæ
 prævenientis, sine qua vitari nequeunt. Vide
 supra lib. 9. cap. 22.

6°. id ipsum probatur ex communi sensu 229
 hominum, secundùm quem ebrietas verè &
 propriè est peccatum, eo instanti quo est, licet
 pro tunc non sit in se libera: utpote for-
 maliter auferens libertatem, sicut & rationis
 usum. Et idem est de homicidio, pollutione,
 &c. Aliàs ista nunquam forent in se formaliter
 peccata: quia homo, qui lethalem ictum
 accepit, nunquam moritur in instanti quo
 quis ictum illum liberè infixit: q. illo in-
 stanti non dissolvitur omnis dispositio; quæ
 non dissolutâ, non solvitur animæ & corporis
 unio. Neque excusso fortissimè gladio in cer-
 vicem proximi, in potestate excurientis est
 gladium sistere in finali puncto cervicis, quo
 lecto primùm homo moritur. Nec in potesta-
 te hominis est, posita liberè causâ necessariâ
 pollutionis, ipsam cohibere. Et sic de aliis,
 quæ tamen, ex communi sensu hominum, &
 ipsiusmet Ecclesiæ, verè in se sunt formaliter
 peccata, dum in se sequuntur. Unde & ple-
 rumque in se reservantur. Quod alioqui non
 fieret.

7°. ex gravissimis quæ aliàs consequeren- 230
 tur absurdis. Sequeretur enim primò, pecca-
 tum formaliter non continuari omni momen-
 to, quo quis iracundiæ furâ inectus in pro-
 ximum insurgit, vel momento quo ex flamma
 concupiscentiæ in copulam fornicariam,
 adulterium, sodomiam, vel in pollutionem
 abripitur. Neque enim omni illo momento
 adeò sibi presens est, vel sui dominus, ut
 furiam illam, vel flammam reprimere queat,
 vel impetum inchoatum quolibet momento
 retractare.

Secundò, dæmones ac damnatos esse impec- 231
 cabiles peccato in se imputabili. Cujus oppo-
 situm docent Sancti.

Tertiò, omnes illos, qui in pœnam horri- 232
 bilium peccatorum suorum, iusto Dei judi-
 cio excacati & obdurati, ad tempus destitu-

si sunt gratiâ ad peccatum vitandum necessariâ, toto istius destitutionis tempore impeccabiles esse, peccato in se imputabili, quidquid interim de se sceleratissimum egerint. Cuius etiam oppositum docent Sancti l. 9. laudati.

233 Quartò, omnem vitæ partem, quâ Athei, Neronis, Caligulæ, Domitiani, putidæ etiam publicarum libidinum victimæ, in pœnam nefandorum flagitiorum suorum, divinâ id exigente iustitiâ, privati fuerunt gratiâ supernæ illuminationis ad cognoscendam vitandamque malitiam brutalitatum suarum, piæque affectionis, saltem excitantis ad opem divinam contra eas implorandam, fuisse in se formaliter innoxiam, & inimputabilem, tamen interim abjecto omni timore Dei, se totos dederunt immanissimis libidinibus, iniustitiis, crudelitibus, &c. Quòd enim omni momento talis bestialis vitæ non adsit duplex illa gratia, intellectûs & voluntatis, sine qua peccatum vitare non possunt, sacræ Litteræ, sanctique Doctores, eodem lib. 9. exhibiti, contestantur, & ipsimet peccatores ex proprio sciunt experimento. Nec certè Christus mortuus est, ut ipsis promeretur gratiam, quâ peccare possent, & sine qua impeccabiles forent, peccato in se imputabili. Hoc enim piæ aures exhorrescunt.

234 Quintò, si isti perditæ vitæ homines inter confitendum affirmant, se, dum in crimina illa plusquam bestialia prolapsi sunt, nullam eiusmodi gratiam habuisse, nullam (inquam) de illis vitandis, nec de implorando adversus ea divino auxilio piam cogitationem, nec affectionem, à Confessario censendos non esse reos peccatorum in se imputabilium, vel Confessarium ipsis quoad hoc credere non oportere, sed contestari quòd nunquam sine illa pia cogitatione & affectione peccaverint, sed etiam incogitando cogitaverint, incogitantique cogitatione ad non peccandum adjuri fuerint; ideòque rei, quia non consenserunt cogitationi quam non senserint, nec advertent. Quod ridet Bellarminus l. 2. de gratia & lib. arb. c. 6.

CAPUT XXVI.

Solvuntur objectiones adversus doctrinam superiori capite traditam.

235 **O**bjicies 1°. S. Augustinus l. 1. de expositione quarumdam proposit. Epist. ad Rom. propositione sexagesimâ secundâ de Pharaone dicit: *Non ergo hoc illi imputatur, quòd tunc non obtemperaverit; quandoquidem obdurato corde obtemperare non poterat; sed quia dignum se præbuit, cui cor obduraretur priore infidelitate.*

Respondeo expositionem illam à S. Augustino scriptam esse, cum adhuc Præbiter esset, nec in istis materiis ita, sicut postea, versatus, prout ipse fatetur l. 1. Retract. c. 23. his verbis: *Nondum diligentius quaesiveram, nec*

Tom. I.

adhuc inveneram, qualis sit electio gratiæ. Unde licet in allata expositione nobis adversaretur, veritati nostræ assertionis non obstaret: utpote quam ipse postmodum tradidit locis l. 9. allegatis & serm. 88. de tempore (qui tamen Cæsario tribuitur in novissima additione sermonum S. Augustini) ibi namque ex instituto refellit eos, qui putant Pharaoni non imputandum peccatum, obdurationis tempore commissum. Et l. Retract. 15. *Qui cogenti cupiditati bonâ voluntate resistere non potest (defectu gratiæ necessaria ad resistendum) & ideò facit contra præceptum iustitiæ, jam hoc ita peccatum est, ut sit etiam pœna peccati.*

Respondeo 2°. sensum Augustini in verbis objectis esse, quòd inobedientia Pharaonis ipsi imputata non fuerit præcisè & adæquatè, quia tempore obdurationis obtemperare non potuit (non enim imputata fuisset, nisi peccatum præcessisset, cuius merito obduratus, sive à Deo desertus fuisset) sed quia per præcedens illud peccatum, dignum se præbuit, cui cor obduraretur. Vocula namque quòd ibi est causalis, idem significans quòd quia, vel eò quòd; uti patet ex posteriori vocula adversativa, sed quia dignum se præbuit, &c.

Objicies 2°. De fide est libertatem esse necessariam ad peccandum, & demerendum: utpote fundamentum omnis bonitatis & malitiæ moralis. Ergo quòd non est verè & propriè liberum, esse non potest verè & propriè peccatum. Atqui effectus secuti ex causa liberè posita, eo tempore quo in potestate hominis non est eos impedire, non sunt verè & propriè liberi. Igitur non sunt verè & propriè peccata.

Respondeo negando subsumptum: quia inimpedibilitas consequens liberam determinationem voluntatis, non tollit veram & propriam rationem libertatis; sed sola inimpedibilitas antecedens.

Objicies 3°. Saltem effectus tempore somni, ebrietatis, & amentitiæ secuti ex causa liberè antè posita, non sunt verè & propriè liberi; verè proinde ac propriè non sunt peccata. Cum enim homo tunc non sit sui compos, nec ratione utens; tunc non operatur liberè.

Respondeo, licet tunc non sint verè ac propriè liberi in se; secus in causa. Et ista libertas in causa, juxta S. Thomam, sufficit, ut sine nova libertate, effectus illi incipiant imputari ad culpam distinctam à malitia causa. De peccato namque omissionis, secuto in ebrietate culpabili, sic discurrit 2. 2. q. 79. a. 3. ad 3. *Omissionis peccatum præceptis affirmativis opponitur, quæ non ad semper obligant, sed ad tempus determinatum. Et ideò pro illo tempore peccatum omissionis incipit. Potest tamen contingere, quòd aliquis tunc sit impotens ad faciendum quòd debet. Quòd quidem si sit præter ejus culpam, non omittit quòd debet, ut dictum est. Si verò sit propter ejus culpam præcedentem, pu-*

Z. 2. 2.